

PANDEMİ SÜRECİNDEKİ ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ: BAKIRKÖY İLÇESİ ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Yunus KARA1

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, COVID-19 pandemisi sürecinin öğrencilere olan etkisinin incelenmesi ve öğrencilerin deneyimlediği birçok durumun (okula gidememek, dışarı çıkamamak, akrabalar, komşular, arkadaşlar ve öğretmenlerle fiziki olarak görüşmemek vb.) değerlendirilmesidir. Araştırmanın örneklemini İstanbul Bakırköy ilçesi genelindeki eğitime devam eden 2590 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada, araştırıcı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Pandemiye İlişkin Deneyimler Formu öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Öğrencilerin pandemiye ilişkin deneyimlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için t-testi; sınıf kademelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için ANOVA analizi kullanılmıştır. Araştırmadaki analiz sonuçlarına göre, pandemiye ilişkin bazı deneyimlerde cinsiyetler ve sınıf kademeleri arasında anlamlı farklılıklar bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Eğitim, Pandemi, Öğrenci.

STUDENTS' EXPERIENCES IN THE PANDEMIC DURATION: THE CASE OF BAKIRKÖY DISTRICT

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the effect of the COVID-19 pandemic duration on students and to evaluate many situations experienced by the students (not being able to go to school, not going out, not meeting physically with relatives, neighbors, friends and teachers, etc.). The sample of the study consists of 2590 students who continue their education in Bakırköy district of Istanbul. In the study, the Personal Information Form and Experiences Regarding Pandemic Duration prepared by the researcher were filled by the students. T-test to examine whether students' experiences related to pandemics differ according to gender; ANOVA analysis was used to examine whether it differs according to grade levels. According to the results of the analysis in the research, significant differences were found between genders and grade levels in some pandemic experiences.

Keywords: COVID-19, Education, Pandemic, Student.

1 Altınbaş Üniversitesi İİSBF Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID ID: 0000-0002-7812-5845, yunus.kara@altinbas.edu.tr

GİRİŞ

Tüm dünyada etkileri görülen COVID-19 enfeksiyonu nedeniyle gerçekleşen pandemi sonucunda sağlık, eğitim ve sosyal yaşam gibi birçok alanda değişimler yaşanmaktadır. Hastalığın önlenmesi için hem bireysel hem de toplumsal önlemler alınmakta, devletler, yasa ve yönetmeliklerle durumu kontrol altında tutmaya çalışmaktadır. Sosyal mesafenin korunması, toplu yaşam alanlarında insan hareketlerinin düzenlenmesi gibi önlemler ön plana çıkmaktadır. Alınan diğer önlemlerden birisi eğitime fiziki olarak ara verilmesi ve derslerin uzaktan eğitim biçiminde devam ettirilmesidir (Mustafa, 2020). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğrenciler, öğretmenler ve velilerin sağlığı için ülke genelindeki bütün okulların uzaktan eğitim sürecine dahil olması sağlanmaktadır.

Okullarda eğitime ara verilmesi ve öğrencilerin zamanlarını evde geçirmek zorunda olmasından dolayı psiko-sosyal olarak birtakım zorluklar yaşayabildiklerini söylemek mümkündür. Pandemi süreci, özellikle öğrencilerin morallerinin düşük olabilmesine, sınav ve derslerle ilgili motivasyonlarının düşmesine, post-travmatik stres bozukluğu ve anksiyeteye neden olabilmektedir (Schou ve diğ., 2020). Bunun yanı sıra COVID-19 salgınının gençler arasında görülüyor olması, hatta gençlerin taşıyıcı şeklinde ifade edilmesinden dolayı, sosyal izolasyon içinde bulunmalarının gerekliliği ifade edilmektedir (Üstün ve Özçiftçi, 2020). Bu çalışmada da COVID-19 pandemisi sürecinin öğrencilere olan etkisinin incelenmesi ve öğrencilerin deneyimlediği birçok durumu (okula gidememek, dışarı çıkamamak, akrabalar, komşular, arkadaşlar ve öğretmenlerle fiziki olarak görüşmemek vb.) değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışma, COVID-19 pandemisi sürecinde, öğrencilerin deneyimlediği birçok durumu (okula gidememek, dışarı çıkamamak, akrabalar, komşular, arkadaşlar ve öğretmenlerle fiziki olarak görüşmemek vb.) değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Araştırmanın asıl amaçlarının yanı sıra araştırma, katılımcıların cinsiyeti, sınıf kademeleri gibi değişkenler açısından değerlendirilmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda araştırmanın soruları:

1. Öğrencilerinin pandemi sürecine ilişkin sağlık, eğitim ve sosyal yaşam ile ilgili konularda deneyimleri nasıldır?
2. Öğrencilerin pandemiye ilişkin deneyimleri cinsiyetlere göre farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin pandemiye ilişkin deneyimleri eğitim durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma pandemi sürecinde öğrencilerin psiko-sosyal durumlarına ilişkin deneyimlere yer vermektedir. Bu nedenle araştırmanın, öğrencilere yönelik hem pandemi sürecinde hem de pandemi sonrasında gerçekleştirilecek eğitsel faaliyetler ve etkinlikler açısından eğitim kurumlarına, bakanlıklara ve öğretmenlere yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modellerinden kesit alma yaklaşımına göre yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evreni, İstanbul Bakırköy ilçesindeki ilkokul 4. sınıftan, lise 4. Sınıf kadar olan eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklemini ise kolayda örneklem yöntemiyle belirlenmiş 2590 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Yöntemi

Çalışmada, araştırmacı tarafından oluşturulan, öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumlarının ne olduğunu belirleyen Kişisel Bilgi Formu; pandemiye ilişkin eğitim, sağlık, sosyal yaşam gibi alanlara ait deneyim, duygu ve düşüncelerin belirlenmesi için Pandemiye İlişkin Deneyimler Formu kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin toplanması için gerekli resmi izinler alındıktan sonra, ölçme aracı rehberlik ve psikolojik danışmanlar ve öğretmenler aracılığıyla okul gruplarında 06.06.2020 ile 20.06.2020 tarihleri arasında yayımlanmıştır.

3.5. Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı = Altınbaş Üniversitesi Bilimsel ve Yayın Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi= 05.06.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası= 96136591-050.06.04-E.7860

4. BULGULAR

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Genel Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine (yaş, cinsiyet) ait veriler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri			
N=2590		Katılımcı Sayısı (n)	%
Cinsiyet	<i>Kadın</i>	1413	54.6
	<i>Erkek</i>	1177	45.14
Yaş	8-12	1420	54.8
	13-15	515	28.4
	16-19	335	16.8

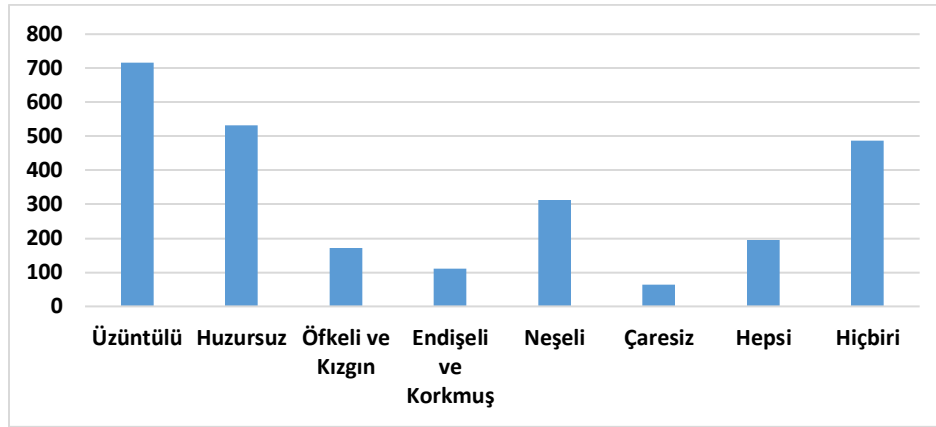
Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim durumu ve sınıf kademesine ait veriler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Eğitim Bilgileri			
N=2590		Katılımcı sayısı (n)	%
Sınıf Kademesi	İlkokul – 4. sınıf	398	15.4
	Ortaokul – 5. sınıf	441	17.0
	Ortaokul – 6. sınıf	466	18.0
	Ortaokul – 7. sınıf	291	11.2
	Ortaokul – 8. sınıf	331	12.8
	Lise – 1. sınıf	187	7.2
	Lise – 2. sınıf	221	8.5
	Lise – 3. sınıf	137	5.3
	Lise – 4. sınıf	118	4.6

4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Pandemiye İlişkin Duygu, Düşünce ve Deneyimleri

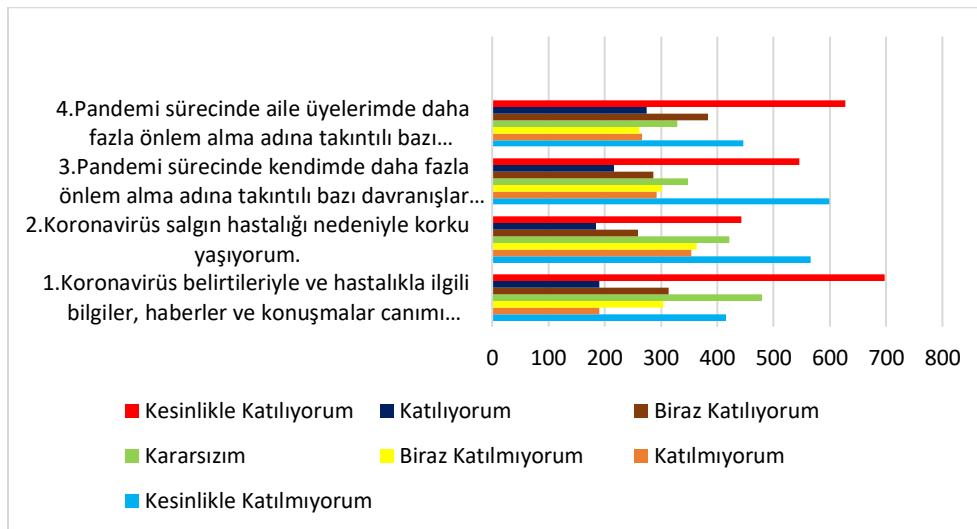
Bu bölümde, öğrencilerin pandemiye ilişkin duyguları, düşünceleri ve deneyimleri ile birlikte bu değişkenlerin katılımcıların temel demografik özellikleri ve eğitim bilgileri olan cinsiyet ve sınıf kademelerine göre karşılaştırıldığı analizler sunulmaktadır. Öğrencilere pandemi sürecinde, gün içinde en çok hissettikleri duygulara ilişkin sorulan soruda, katılımcıların en çok üzüntülü ve huzursuz hissettikleri görülmektedir. Öğrencilerin, pandemi sürecinde, gün içinde en çok hissettikleri duygulara ilişkin verdikleri yanıtlar Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Öğrencilerin Pandemiye İlişkin Duyguları

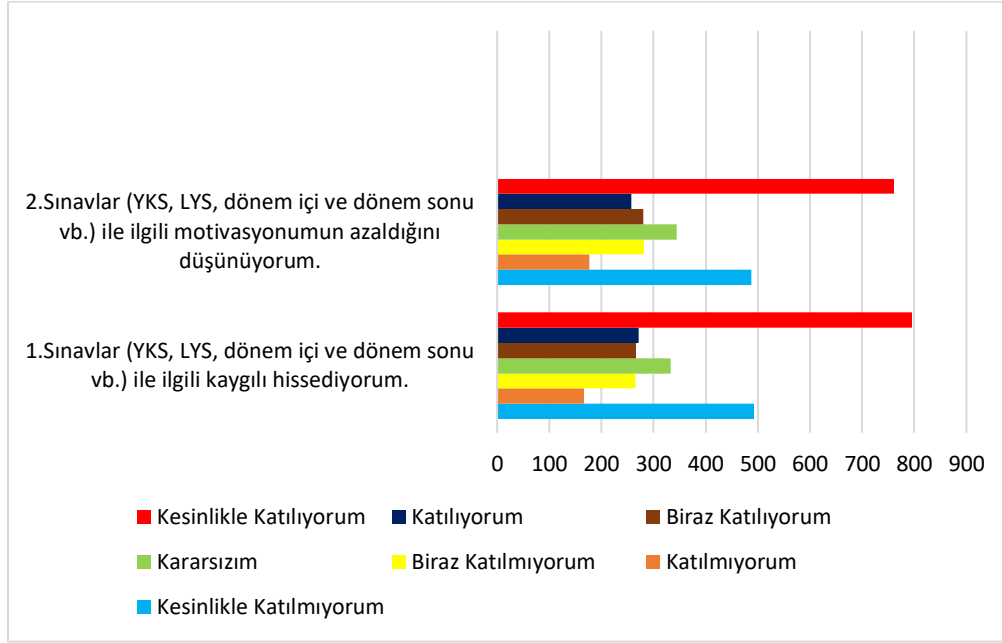
Öğrencilere pandemi sürecine ilişkin sağlık deneyimleri de sorulmuştur. Katılımcılar, koronavirüs ile ilgili konuşmaların canlarını sıktığını, ailelerin takıntılı davranışlar geliştirdiğini düşündüklerini aktarmışlardır. Öğrencilerin pandemi sürecine ilişkin sağlık ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlar Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: Öğrencilerin Pandemi Sürecinde Sağlığa İlişkin Deneyimleri

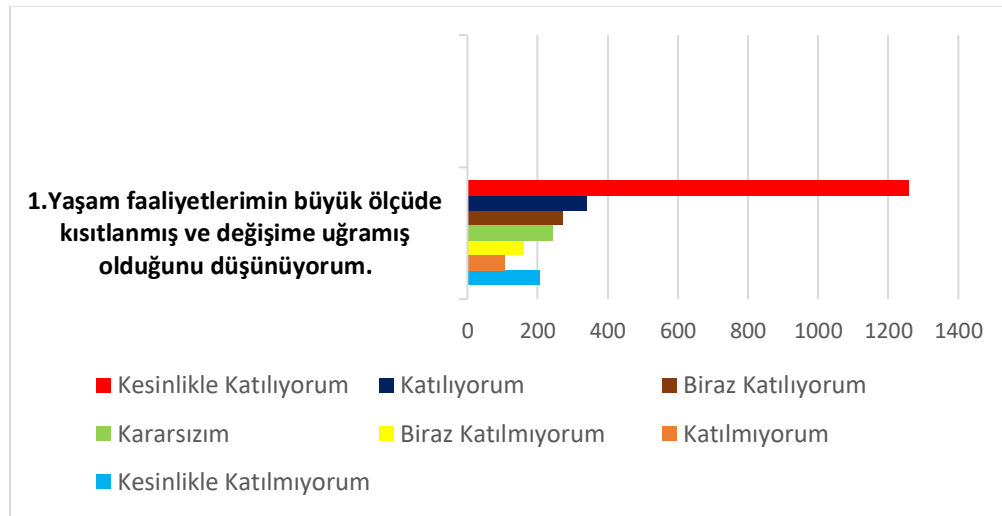
Öğrencilere pandemi sürecine ilişkin eğitim deneyimleri sorulmuştur. Katılımcılar, pandemi sürecinde sınavlar ile ilgili motivasyonlarının düştüğünü belirtmiştir. Öğrencilerin pandemi sürecine ilişkin eğitim ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlar Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3: Öğrencilerin Pandemi Sürecinde Eğitime İlişkin Deneyimleri

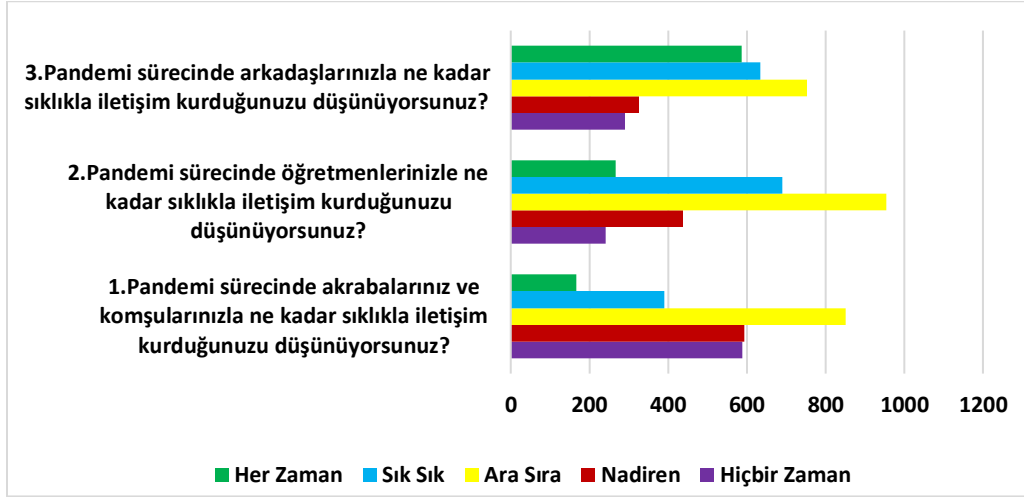
Öğrencilere pandemi sürecine ilişkin sosyal yaşam deneyimleri de sorulmuştur. Katılımcılar, pandemi sürecinde yaşam faaliyetlerinin büyük ölçüde kısıtlandığını düşünmektedir (Şekil 4).

Şekil 4: Öğrencilerin Pandemi Sürecinde Sosyal Yaşam Deneyimleri

Öğrencilerin pandemi sürecinde, çevreleriyle (akrabalar, komşular, öğretmenler ve arkadaşlar) iletişim kurup kurmamalarına ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar Şekil 5'te gösterilmiştir. Öğrenciler, pandemi sürecinde, akrabalar, öğretmenler ve arkadaşlarıyla daha çok “ara sıra” iletişim kurduklarını ifade etmiştir.

Şekil 5: Öğrencilerin Pandemi Sürecinde Çevreleriyle İletişimi

4.3. Öğrencilerin Pandemiye İlişkin Duygu, Düşünce ve Deneyimlerinin “Cinsiyet” Değişkenine Göre İncelenmesi

Pandemiye ilişkin deneyimlerin öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığını analiz etmek için uygulanan bağımsız gruplar t-testi sonuçları, Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3: Pandemiye İlişkin Deneyimlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Cinsiyete göre Karşılaştırıldığı t-testi Sonuçları

	Cinsiyet		t	p
	Kadın (n=1413)	Erkek (n=1177)		
N=2590	\bar{X} (SS)	\bar{X} (SS)		
Pandemi sürecinde kendinizde uyku bozukluğu, iştahsızlık, hiçbir şeyden keyif almama, isteksizlik gibi durumlar oldu mu?	3.8 (1.6)	4.2 (1.4)	-3.8	.000***
Pandemi sürecinde kendinizde aşırı stres, korku, endişe, sebepsiz ağlama, çabuk sinirlenme gibi durumlar oldu mu?	4.2 (1.9)	3.8 (1.6)	3	.000***

*** $p < .001$

Tablo 3'te görüldüğü üzere, pandemiye ilişkin deneyimlerle ilgili sorulara bazı sorularda, cinsiyetler arası bir farklılık gözlemlenmektedir. Pandemi sürecinde, erkek öğrencilerin uykusuzluk, iştahsızlık ve hiçbir şeyden keyif almama gibi durumları kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir. Bununla birlikte, kadın öğrencilerin aşırı stres, korku, endişe, sebepsiz ağlama ve çabuk sinirlenme gibi durumları erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir.

Pandemiye ilişkin duygu ve düşüncelerin, öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşım farklılaşmadığını analiz etmek için uygulanan bağımsız gruplar t-testi sonuçları, Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4: Pandemiye İlişkin Duygu ve Düşüncelerin Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Cinsiyete göre Karşılaştırıldığı t-testi Sonuçları

	Cinsiyet		t	p
	Kadın (n=1413) \bar{X} (SS)	Erkek (n=1177) \bar{X} (SS)		
N=2590				
Koronavirüs belirtileriyle ve hastalıkla ilgili bilgiler, haberler ve konuşmalar canımı sıkıyor.	4.4 (2.0)	4.1 (2.1)	-4.9	.001**
Koronavirüs salgın hastalığı nedeniyle korku yaşıyorum.	4 (2.0)	3.3 (2.1)	-6.5	.000***
Sınavlar (YKS, LYS, dönem içi ve dönem sonu vb.) ile ilgili kaygılı hissediyorum.	4.6 (2.2)	4.2 (2.2)	4.1	.000***
Sınavlar (YKS, LYS, dönem içi ve dönem sonu vb.) ile ilgili motivasyonumun azaldığını düşünüyorum.	4.5 (2.2)	4.2 (2.2)	3.7	.000***
Pandemi sürecinde arkadaşlarınızla ne kadar sıklıkla iletişim kurduğunuzu düşünüyorsunuz?	3.4 (1.2)	3.1 (1.2)	5.6	.000***

*** $p < .001$, ** $p < .05$

Tablo 4'te görüldüğü üzere, pandemiye ilişkin duygu ve düşüncelerle ilgili sorulan bazı sorularda, cinsiyetler arası bir farklılık gözlemlenmektedir. Kadın öğrencilerin, koronavirüs ile ilgili konuşmaların canlarını sıkması, koronavirüs ile ilgili korku yaşamaları, sınavlar ile ilgili kaygılı ve motivasyonlarının düşük olduğunu hissetmeleri erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksektir. Aynı zamanda kadın öğrenciler, erkek öğrencilere oranla arkadaşlarıyla daha fazla iletişim kurmaktadır.

4.4. Öğrencilerin Pandemiye İlişkin Duygu, Düşünce ve Deneyimlerinin “Eğitim Durumu” Değişkenine Göre İncelenmesi

Pandemiye ilişkin duygu ve düşüncelerin, öğrencilerin eğitim durumlarına göre farklılaşım farklılaşmadığını analiz etmek için uygulanan ANOVA analizi sonuçları Tablo 5 ve Tablo 6'da sunulmaktadır. Yapılan ANOVA analizi sonucuna göre, öğrencilerin pandemiye ilişkin duygu ve düşünceleri ile öğrencilerin sınıf kademeleri arasında anlamlı fark olduğu gözlemlenmiştir. Hangi grubun diğerinden anlamlı olarak farklılaştığını test etmek için yapılan post-hoc analizinde (Tukey), ortaokul 5. sınıf ve 6. sınıf öğrencileri, pandemi sürecinde uyku bozukluğu, iştahsızlık, hiçbir şeyden keyif alamama gibi durumları, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinden anlamlı olarak daha fazla göstermektedir. Ortaokul 5. sınıf ve 6. sınıf öğrencilerinin, pandemi sürecinde aşırı stres, korku, endişe, sebepsiz ağlama, çabuk sinirlenme gibi durumları, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinden anlamlı olarak daha fazla gösterdiği de bulgulanmıştır. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin koronavirüs nedeniyle, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinden anlamlı olarak daha fazla korku yaşadığı saptanmıştır.

Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin, hem ortaokul 5. sınıf hem de ortaokul 7. sınıf öğrencilerinden anlamlı olarak daha fazla sınav kaygısı ve motivasyon düşüklüğü yaşadığı görülmektedir.

Tablo 5: Pandemiye İlişkin Deneyimlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Ortaokul Kademesine Göre Karşılaştırıldığı ANOVA Sonuçları

N=1529	Sınıf Kademesi				F	p
	5. Sınıf (n=441) \bar{X} (SS)	6. Sınıf (n=466) \bar{X} (SS)	7. Sınıf (n=291) \bar{X} (SS)	8. Sınıf (n=331) \bar{X} (SS)		
Pandemi sürecinde kendinizde uyku bozukluğu, iştahsızlık, hiçbir şeyden keyif almama, isteksizlik gibi durumlar oldu mu?	1.8 (0.6)	1.8 (0.6)	1.7 (0.6)	1.6 (0.6)	7.162	.000***
Pandemi sürecinde kendinizde aşırı stres, korku, endişe, sebepsiz ağlama, çabuk sinirlenme gibi durumlar oldu mu?	1.8 (0.5)	1.8 (0.5)	1.7 (0.5)	1.6 (0.6)	3.659	.012**
Koronavirüs salgın hastalığı nedeniyle korku yaşıyorum.	3.9 (2.1)	3.5 (2.2)	3.7 (2.0)	3.3 (2.0)	5.953	.000***
Sınavlar (YKS, LYS, dönem içi ve dönem sonu vb.) ile ilgili kaygılı hissediyorum.	3.9 (2.2)	3.9 (2.2)	4.6 (2.2)	5.5 (1.8)	46.352	.000***
Sınavlar (YKS, LYS, dönem içi ve dönem sonu vb.) ile ilgili motivasyonumun azaldığını düşünüyorum.	3.8 (2.2)	4.0 (2.2)	4.3 (2.2)	4.9 (2.1)	14.850	.000***

*** $p < .001$, ** $p < .05$

Yapılan ANOVA analizi sonucuna göre, öğrencilerin pandemiye ilişkin duygu ve düşünceleri ile öğrencilerin lise sınıf kademeleri arasında da anlamlı fark olduğu gözlemlenmiştir. Hangi grubun diğerinden anlamlı olarak farklılaştığını test etmek için yapılan post-hoc analizinde (Tukey), lise 9. sınıf öğrencileri, pandemi sürecinde uyku bozukluğu, iştahsızlık, hiçbir şeyden keyif alamama gibi durumları, lise 12. sınıf öğrencilerinden anlamlı olarak daha fazla göstermektedir. Lise 9. sınıf öğrencilerinin, pandemi sürecinde aşırı stres, korku, endişe, sebepsiz ağlama, çabuk sinirlenme gibi durumları, lise 12. sınıf öğrencilerinden anlamlı olarak daha fazla gösterdiği de bulgulanmıştır. Lise 12. sınıf öğrencilerinin koronavirüs nedeniyle, diğer lise kademesindeki öğrencilerinden anlamlı olarak daha fazla sınav kaygısı ve motivasyon düşüklüğü yaşadığı görülmektedir.

Tablo 6: Pandemiye İlişkin Deneyimlerin Ortalama ve Standart Sapma Değerlerinin Lise Kademesine Göre Karşılaştırıldığı ANOVA Sonuçları

	Sınıf Kademesi				F	p
	9. Sınıf (n=187)	10. Sınıf (n=221)	11. Sınıf (n=137)	12. Sınıf (n=118)		
N=663	\bar{X} (SS)	\bar{X} (SS)	\bar{X} (SS)	\bar{X} (SS)		
Pandemi sürecinde kendinizde uyku bozukluğu, iştahsızlık, hiçbir şeyden keyif almama, isteksizlik gibi durumlar oldu mu?	1.6 (0.6)	1.4 (0.6)	1.4 (0.6)	1.3 (0.6)	4.032	.007**
Pandemi sürecinde kendinizde aşırı stres, korku, endişe, sebepsiz ağlama, çabuk sinirlenme gibi durumlar oldu mu?	1.7 (0.6)	1.6 (0.5)	1.6 (0.6)	1.5 (0.6)	3.413	.017**
Sınavlar (YKS, LYS, dönem içi ve dönem sonu vb.) ile ilgili kaygılı hissediyorum.	3.8 (2.2)	4.8 (2.0)	5.2 (2.0)	6.4 (1.2)	40.343	.000***
Sınavlar (YKS, LYS, dönem içi ve dönem sonu vb.) ile ilgili motivasyonumun azaldığını düşünüyorum.	3.9 (2.2)	4.9 (2.0)	5.0 (2.1)	6.1 (1.5)	27.031	.000***

*** $p < .001$, ** $p < .05$

TARTIŞMA VE SONUÇ

Pandemi süreci, mikro, mezzo ve makro düzeyde bireyleri, aileleri ve toplulukları büyük ölçüde etkileyebilmektedir. Eğitim, sağlık ve çalışma yaşamı başta olmak üzere birçok alanda kritik ve beklenmedik değişimler yaşanabilmektedir. Örneğin, birçok ülkede koronavirüs salgınının ciddi sonuçlar doğurmaması için eğitim sisteminde değişikliklere gidilmiş, bazı okullar eğitime ara vermiş ya da uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu süreç özellikle öğrenciler için zor olmakta, sosyalleşebildikleri bir alan olan okullardan uzak kalmaktadırlar. Öğrencilerin salgın hastalıklardan bilişsel, duygusal ve sosyal olarak etkilenebildiği görülmekte, farklı yaş, cinsiyet ve sınıf kademesindeki öğrencilerin farklı tepkiler gösterebileceği söylenebilmektedir (Kekić ve Miladinović, 2013).

Okulların kapanması geçici olsa bile, yüksek sosyal ve ekonomik maliyetler taşımaktadır. Bunun yanında, okulların kapanmasının beraberinde getirdiği endişe ve kaygı, toplumdaki insanları etkilemektedir ve özellikle dezavantajlı çocuklar ve aileleri için düzensiz ve kesintili öğrenme, çocuk bakımı sorunları, ebeveyn ve çocuk ilişkileri ve çalışamayan aileler için ekonomik maliyet de dahil olmak üzere daha ciddi boyutlarda olabilmektedir (Daniel, 2020). Okul kapsamındaki sosyalleşme, öğrenciler için hem öğretmenlerle hem de akranlarıyla yakın ilişkilerin sürdürülmesinde büyük öneme sahiptir. Bu özellikle dezavantajlı geçmişlerden gelen ve kendi başlarına öğrenmek için gerekli ebeveyn desteğine sahip olmayan öğrenciler için önem arz etmektedir.

Ülkemiz, teknolojinin getirdiği yararları kullanarak, uzaktan eğitim sistemine geçiş yapmıştır. Uzaktan eğitim sistemi; öğretmenlerin ve öğrencilerin ders kitaplarının çok ötesinde, zaman ve mekan arasında köprü kurabilecek şekilde özel materyallere erişmelerini sağlamaktadır. Ancak teknolojiye erişimi kısıtlı olan, güvenilir internet erişiminin olmadığı kırsal alanlardaki dezavantajlı ailelerden gelen öğrenciler için sürekli öğrenmenin önünde bir engel olabilmektedir. Birçok kütüphanenin geçici olarak kapanması da evde interneti olmayan öğrencilerin uzaktan öğrenmeye ayak uydurabilmesini zorlaştırabilmektedir.

Pandeminin neden olduğu olumsuz etkilerin dikkate alınarak okuldaki eğitim-öğretim metotlarının farklılaştırılması, her öğrencinin biricik olduğu göz önünde bulundurularak, okul faaliyetlerinin dönüştürülmesi ve her bir öğrenciyi kapsamaya çalışması sağlanmalıdır. Hayatın ne zaman “normale” döneceği konusundaki belirsizlikler kaygıyı arttırmaktadır. Kurumlar eğitim-öğretim için gerekli değişiklikleri farklı şekillerde yapsalar da aktif iletişimin sağlanarak, öğrencilere ve velilere güven sağlanması konusunda en yüksek önceliğin verilmesi gerekmektedir.

COVID-19 pandemisi gibi salgın süreçlerinde, özellikle çocukların ve dolayısıyla öğrencilerin bilişsel ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesi, ev içi boş zaman aktivitelerinin yeniden kurgulanması gerekmektedir (Gümüşgöl ve Aydoğan, 2020).

Devlet otoritelerinin, pandemi süreci ve sonrasındaki psikolojik, sosyal ve ekonomik dönüşümleri göz önünde bulundurarak, tedbirler alması gerekmektedir. Özellikle eğitim sistemindeki düzenlemelerin, öğrencilerin biyo-psiko-sosyal gelişimlerinin göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi, pandemi sonrasında öğrencilerin okul ortamına dönüşlerinde uyum sağlamlarını kolaylaştırabilecek etkinliklerin ve uygulamaların planlanması önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- DANIEL, J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*. Doi:10.1007/s11125-020-09464-3.
- GÜMÜŞGÜL, O., AYDOĞAN, R. (2020). Yeni tip koronavirüs-COVID-19 kaynaklı evde geçirilen boş zamanların ev içi rekreatif oyunlar ile değerlendirilmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4 (1), 107-114.
- KEKIĆ, D., MILADINOVIĆ, S. (2013). Functioning of educational system during an outbreak of acute infectious diseases. In conference book “Archibald reiss days” thematic conference proceedings of international significance” (Eds. Dragana Kolarić, D., Milašinović, S., Dimović, S., Simeunović-patić, B.). Academy of criminalistic and police studies.
- MUSTAFA, N. (2020). Impact of the 2019–20 coronavirus pandemic on education. *International Journal of Health Preference Research* 5 (20), 31-44. DOI: 10.13140/RG.2.2.27946.98245.
- SCHOU, C., HEEGAARD, N. H. H., Electrophoresis, B., S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395 (10227), 912-920. Doi:10.1016S01.
- ÜSTÜN, Ç., ÖZÇİFTÇİ, S. (2020). COVID-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: Bir değerlendirme çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25 (Ek Sayı 1), 142-153. DOI: 10.21673/anadoluklin.721864.